

LA BARRETINA

SETMANARI HUMORÍSTICH, POPULAR Y CATALÁ DE BONA MENA
DESLLIGAT DE TOT PARTIT POLÍTICH
SORTIRÁ CADA DIVENDRES

Se trobará en tots los kioscos de la Rambla y demés llocs de venda de periódichs

Encàrrechs y correspondencia: Carrer de Barbará, n.º 16 bis, entressol, porta 1.ª

Número solt, 5 céntims. - Suscripció per un any, 3 pessetas.

SUMARI: Text: De tot arréu, per SET-CIENCIES. — LAS MONGETAS, per LLESCATS. — LA NOTICIA, (acabament), (ab grabats), per MUSTAFÁ-XIULETS DE FUSTA BLANCA. — ENCARA SÓ VIU, per J. ABRIL VIRGILL. — CARTAS DE FORA. — CANTARS, EPÍGRAMAS Y COSAS QUE NO SON EPÍGRAMAS NI CANTARS. — BANYS Y AYGUAS, per QUIM. — L' ESTIU (ó la plaga insecticida), per RAFAEL NORRIUMAY. — TELÉGRAMAS. — TRENCA-CLOSCAS. — CORRESPONDENCIA.

ENSENYANÇA LAYCA

—La ensenyansa layca, Donya Mónica, servint d' estimul pera avivar ma rahó, clar m' ha fet entendre que l' amor es lliure, y 'ls Pares?... ruchs. — ¡Que dius! — Ah, es ma opinió.

—¿Dirme qu' es criminal un anarquista?
Avi, un net com jo, que 'n siga no ho tolera.
—¿Tuanar...?—Ja veurá; los problemas sociologichs, los resolt cada qual á sa manera.

Desde qu' un mestre laych hi ha en 'quest poble, que aparta als noys, de Deu, lo sant temor, ni per remey, jo 't flich, puch cullí un préssech. ¡Be fa, en atacarlo, lo Senyor Rector!

Tots nostres cabells, nassos, tres punts y barbas, ulls, compás, orelas y monyo respondrán, de l' existencia de las Escolas laycas; y ab tals mestres y protectors, ¡com s' extendrán!

DE TOT ARRÉU

MOSTRE estimat y actiu col·laborador de Gràcia, lo *Salau*, nos envia una carta que no publicuem per falta d'espai, y en la que 'ns dona compte dels avenços que fa la Secció recreativa del Centre Moral de dita vila, ab la representació de obres dramàtiques en son elegant teatre, havent posat últimament en escena, lo drama *Fruyts anarquichs*.

Nos participa axi mateix, que son ja tres, les escoles que sosté dit Centre, constituït en sa majoria per la classe treballadora, que s'imposa ab la major bona voluntat, greus sacrificis pera sos tenirlo.

Nos demana, y ho fem ab pler, qu'excitem lo zel de tots aquells qui vulguen contribuir ab algun donatiu pera ajuda dels gastos de dites escoles.

Lo pou de major profunditat, fins al dia, es un de sondatge obert á Schladebach, en lo districte de Kotschan prop de Leipzig (Alamania) que arriba á 'ls 1,660 metres.

Pera fer aquest sondatge s'han tingut de menester quatre anys y un gasto de 130,000 franchs. Haventse midit la temperatura en lo fons, s'ha comprovat qu'es de 44 graus centígrados. Un bon punt pera passar l'ivern.

La tracció eléctrica va extenense, cada dia mes, á la América del Nort, ahon se compten actualment 13,000 kilometres de tramvias eléctricos, ab un servey de 20,000 carruatges. Lo capital esmerçat es de 1.125,000 franchs. Solzament á Boston, hi ha 430 kilometres de tramvias, casi tots eléctricos.

Grans son los avenços que 'l catolicisme ve fent á Alamania.

En 1889 no hi havia á Berlín mes que cinch parroquies catòliques y en lo espai de sis anys se n'han creat vuyt mes; de manera, que á 1.er de de janer últim, eran 13 les legalment constituïdes y regonegudes, y ademés, altres dos, no regonegudes encara.

Fa poch temps que s'ha presentat lo projecte d'erecció de dos mes; per lo tant, prompte hi haurá en la capital del imperi, 17 parroquies catòliques, quan fá sis anys que no n'hi havia mes que cinch.

Y mentres los paysos protestants van obrint los ulls á la veritat catòlica, á Espanya, uns governs que 's diuen catòlics, consènten la erecció de temples al error, com lo del carrer de la Beneficencia y 'l que actualment se construeix, també á Madrid, en lo lloch anomenat *Cuatro Caminos*.

Mercés á la iniciativa de alguns socis del «Centre Excursionista de Catalunya» y als bons auspis, y favorable acullida que ha donat á la idea lo Exm. é Ilm. Sr. Bisbe de Gerona, potser será un fet, la restauració del antiquíssim monastir de Sant Pere de Camprodon, joya del art romànic y de gloriosos recorts pera Catalunya.

Havent encarregat, lo Ilm. Sr. doctor Sivilla, al intel·ligent arquitecte don Antoni Serrallach, que fes los planos y pressupost de la esmentada restauració, aquest ha complert dignament la comanda que li feu lo senyor Bisbe. ¡Vulla Deu que ben prompte lo Monastir de Camprodon, retornat á sa antiga majestat y grandesa, vinga á fer costat al de Santa Maria de Ripoll, degut també al zel y entusiasme pera les glories de la pàtria, de un altre prelat catalá, lo Ilm. Dr. Morgades.

A París, se publiquen actualment 2,401 periódichs: De aquests, n'hi ha 107 de associacions; 139 revistes; 107 de medicina; 166 polítichs 54 de literatura; 64 de comerç; 193 financers; 3 humorístichs; 5 de cuyna y 2 de defuncions.

Dels 2,401 periódichs, sols 152 son diaris; d'aquests, 81, mes de la mitat, polítichs; 21 financers; 11 de sport, y 7 de teatres.

Fa pochos días que 's feu á Madrid, en las alturas del Observatori Astronómich, una gran solta de coloms missatgers, mes de 300, ab direcció á Bèlgica, á la ciutat de Lieja, d'ahon procedien. La solta s'efectuá ab molt bon éxit, á las vuyt del matí; tots los coloms, á excepció de cinch ó sis, després d'enlayrarse molt, prengueren resoltament la direcció N. E., ó sia la de casa seva, y pera arribarhi haurán tingut de recorre prop de 1,400 kilometres.

Segons la Memoria anyal que acostuma publicar la Companyia del Canal de Suez, durant l'any 1894 han passat pel canal 3,352 barcos, dels quals 3,338 eren europeos, 6 japonesos, 2 de l'Egipte y 6 americans.

Los paysos europeos están representats ab les següents xifres. Inglaterra, 2,388 barcos; Alamanya, 296; Holanda, 191; França, 185; Austria, 77; Italia, 67; Noruega, 41; Rússia, 35; Turquia, 33; Espanya, 28; Portugal, 2.

Ja es molt sabut y ara mateix será mes vell que l'anar á peu, que 'l govern parlamentari, resulta car y dolent.

Y no cal cercar exemples fora de casa, porque d'ençá que 'l tenim establert, á Espanya havém anat sempre de mal en pitjor.

Inglaterra ha sigut lo bressol del parlamentarisme. Ab éll ha ocasionat la ruïna de les demás nacions, y ara que les te aniquilades, se complau ab sa desgracia.

Y sino, aqui va la proba. Mentres Espanya acompanyada per mil contrarietats, lluyta y fa tota mena de sacrificis en defença de la integritat del seu territori, los periódichs inglesos, mes importants y de més circulació, se complauen en rebaxarnos, y fins apoyan la causa dels separatistas y filibusters.

¡Aprénguen los governs lliure-cambistas que han sacrificat la industria y la producció nacionals, á la ambició inglesa!

Axí paga 'l diable á qui be 'l serveix!

De que 'l sistema parlamentari resulta car y dolent, massa que 'n tenim la pipa plena: *La Correspondencia de España* ha publicat una curiosa estadística, segons la qual, durant la legislatura de 1891-95, se han celebrat 159 sessions públiques y 4 secretes, haventse invertit en elles 779 hores y 25 minuts. La impressió dels discursos, ocupa 10,132 columnes del Diari de Sessions.

Ara be; de aquest munt d'hores y de tot aquest farrigofarrago de paraules, que representen exes ¡10,132! columnes, no n'ha sortit cap solució beneficiosa pera 'ls interessos del poble espanyol.

En cambi, y aquest dato no 'l porta *La Correspondencia*, sino que l'ha tret un altre periódich, lo gasto de dites sessions, munta, segons canten los pressuposts, 1.651,082 pessetes.

Que repartides entre les 159 sessions celebrades, resulta que cada una d'elles li costa al poble contribuent, la friolera de 10,384 pessetes y alguns céntims.

Per consegüent queda ben demostrat, que si 'l parlamentarisme es dolent, en cambi resulta molt barato.

Y mentres dret á l'abisme rodolém á tomballons;
¡pit y fora! ¡au, minyons!
¡visca 'l parlamentarisme!

SET-CIENCIES.

LAS MONGETAS

Omplí la fama de vent
ab cent bocas, cent trompetas,
y ab veu dolça y eloqüent
publiqué á tota la gent
las glorias de las mongetas.

¡Qui será aquell trist mortal
que tal llegum no coneix?
Es sens dupte un animal,
que si mereix un ronsal,

de mongetas no 'n mereix.

Las mongetas, ó fasols
son llegum universal,
que tant si los menjas sols
ó be barrejats ab cols,
tenen un gust especial.

La seva pasta es molt fina
y dona gran nutriment
es agradable farina,
que ab tot menjar se combina
y dexa 'l ventre content.

Mongetas per esmorsá,
mongetas per fer las deu,
mongetas pera diná,
mongetas pera sopá,
mongetas per tot arreu.

Ab bacallá ó arengada,
ab butifarra ó costella,
ab platillo ó cansalada,
ó ab llumillo barrejada
fa al pobre un plat d'escudella.

Los senyors las desprecian
com llegum de baxa estofa,
dels convits las repudian
y es tan lo que las odian
que d'ellas ne fan gran mofa.

Qui 'ls en dés mitja dotzena
en l'article de la mort!...
prou los traurian de pena;
mes, incapassos d'esmena
moriran sens tal conort.

Lo senyor, menjant perdiu,
viu sempre llamench y magre;
lo pobret, sempre expansiu
menja mongetas y riu
sens tenir po del poagre.

Y porque 's vegi ben cla
la importancia de tal planta,
y qu' en tot lo mon n'hi há
s'han arribat á comptá
sas classes, mes de vuytanta.

No hi ha poble ni poblet
en que no 's cullin mongetas,
y al hivern, quan fa mes fret,
un plat del llegum aquet
val mes que moltes pessetas.

Pels débils, es confortant,
per las febras, fan de quina,
pel dolor, es bon calmant,
pels enfitats, es purgant,
y per tot mal, medicina.

Pel malalt son gran confort,
y si 'l gran mal l'intimida,
de mongetas lo recort
li farà fugir la mort
tornantlo de mort á vida.

Lo menestral agobiat
de feyna, busca consol,
y de mongetas un plat
lo dexa tot retornat
y alegre mes del que vol.

Felis en Pere y 'n Pau
y 'ls devots de tal llegum,
y dextant per un babau
que menji ungüent de cacau,
fan dels fasols bon consum.

Vingan donchs los homes sabis,
vingan també 'ls bons poetas,
y obrint sos eloqüents llavis,
cantin al so de trompetas
himnes mil á las mongetas.

LLESCATS.

LA NOTICIA

(Acabament.)

¡Ah! ja veurás com afortunadament no deb
sufrir mes que la vuytada del ull.

—No, no diu aixó, sino que «afortunadament no fué como decíamos á las tres sino á las cuatro de la tarde.

—Ah! ¿no t' ho deya? no n' hi ha poca de diferencia? aquets diaris no son bons mes que pera donar mals ratos...

—Be pero que te 'ls donguin á las tres ó á las quatre ¡vaya un alivio!

—Tens rahó, mes, calla, que diu que no es vritat que estés assentat á la dreta del seu cosí sino á la esquerra.

—Vaja acaba aviat.

—Que no fué una pelota tirada con violencia sino que iba rodando por el suelo.

—Que no le dió en la cara, sino en un pié, es decir, en el tacón de la bota.

—De modo, diu, que «después de examinarlo detenidamente y viendo que ni el cosido ni las tachuelas habian sufrido desperfecto alguno, se dirigió por su pié á su casa, á preparar un artículo

contra la Campana de Gracia, la enseñanza láyca y la masonería.

—Axi s' escriuhen los Diluvis y Campanas.

—Axi, axi, pro ab una diferencia.

—¿Quina?

—Que 's descuydan de «la Rectificació.»

MUSTAFÁ XIULETS DE FUSTA-BLANCA.

Encara só viu

Molts diuhen ¿que fá l' Abril que tant poch se dexa veure?

¿Que voleu que fassi? rés; res que valgui un xich la pena, menjo, bech, prencn algun bany faig lo solo, prencn la fresca, y finalment, com m' agrada, aprencn alguna estoneta de montar en lo *bicicle* midant algun cop la terra.

Lo qu' es aquesta afició m' ha de costar cosas serias.

Fá vuyt dias ab avuy, que vaig fet un *miserere*, lo cap ple de tafetá, un ull ab un bando negre que sembla porti mitg dol, feta un gran mapa l' esquena simulant una nevada ab draps blancs, cotó y endergas, las camas, com aquells arbres que 'ls fan aguantá ab canyetas, y en fi, lo restant del cos revestit tot ell de venas.... y tot axó 'l resultat d' una cayguda tremenda.

Y ara que vagin dihent ¡no escriu, ja ha acabat la vena!

J. ABRIL VIRGILI.

CARTAS DE FORA

DESDE ARENYS DE MAR

Sr. Director de LA BARRETINA.

Molt Sr. meu: Al enviarli novament correspondencia, comensaré per participarli encara que siga de pas, lo gran increment que pren nostre humil setmanari y l' afició á sa recreativa, ensemps que moralizadora lectura, que 's va extenent per tot arreu, com per encant; lo qual nos fá entreveurer ab axó, un principi de retorn á nostra fé y creencias cristianas, un poch esmortuhidas per lo dolent baf del lliberalisme, de que n' está infestada una part de la població, que no arriba, de bon tros, á esser la majoria d' ella.

Lo 9 del passat Juliol celebrá aquesta vila sa festa major en honor al gloriós mártir St. Zenón á qui te per patró del terme.

La d' aquest any s' ha celebrat ab tant lluhiment y ha sigut tanta la generació, que hi ha acudit, la solemnitat de las funcions religiosas y multitud de divertiments, que han constituit lo seu programa, que no ha desmerescut en lo més mínim de la dels altres anys; las completas celebradas en la vigilia, foren brillantissimas, y 'l solemne ofici tingué lloch lo día de St. Zenón, ab la esplendent gala de que se sab adornar aquesta Iglesia parroquial en aytal día, celebrantse ab una magnificencia y concurrencia extraordinarias, encarregantse del panegírich del Sant lo Rnt. Pare Lleonat de la Rua, de la Companyia de Jesús, lo qual, ab la bella eloqüencia que li es propia, sapigué enaltir la memoria de nostre Sant Patró, fent contrastar la fortaleza del verdader mártir ab lo fals heroisme modern y demostrant completament, que 'l martiri dels Sants es la confirmació de la veritat cristiana.

Lo mateix tinch de dirli de la professó que 's verificá á la tarda del mateix día, puix que la nombrosa concurrencia que hi prengué part, nos demostrá que, encara hi ha personas que no fan cas de preocupacions modernas quan se tracta de manifestar públicament sa fé de católich.

Al mateix temps li fará constar, com á cosa no acostumada á veurer en los passats anys, l' assistencia del Ajuntament en plé á tots los actes religiosos esmentats anteriorment, puix que sempre hi faltaba alguns dels seus individuos, per lo que li dirigim un afectuós aplauso, puix axis es com se representa dignament un poble que té per un de sos millors dictats lo de religió.

A mes, se cremá un castell de fochs d' artificio, que no passá de regular; pero sí cridá sobremnera l' atenció de nostres vehins y de munió de personas que vingueren de fora expressament per presenciariho, l' elevació d' un globo aerostátich, que s' efectuá ab molt acert, per l' atrevit aeronauta Sr. Budoy.

En cambi, no deixá de produhir molt mal efecte entre todas las personas sensatas veurer se permetia, l' exhibició d' unas figuras de cera que, ja havian per xavacanas é indecents obtingut l' honor de ser desterradas de Girona.

No acabaré la present sens ferli constar, com á

fruyt de nostra propaganda, la desaparició de *La Campana*, d' alguna societat, per haver comprés los seus socis que 'ls hi era una deshonra comptar entre sos periódichs semblant paperot.

Axó, y lo esmentat al principi, de la propagació de LA BARRETINA, excita com es de suposar, á 'ls aficionats á no voler sentir tocar cap més tecla que la seva, á valerse de tots los medis per fer desalentar á nostres amichs en sa lloable empresa d' ajudarnos á desterrar d' aqui las malas lecturas; pero com en l' actualitat son ja aquests tan poch, es cosa de repetir com lo gitano del quíento. ¡*Várgame Dios y qué aniquilaa se ha quedao esa familia!*, per lo tan, nos permetrem aconsellar á los que s' han posat á nostre costat, presindixin dels que dirigexen certas burlas, pensant que 's millor tenir llana, que pel de ruch, y que brams d' ase no pujan al cel.

No puch menos, abans de terminar, que felicitarlo per l' éxit obtingut per los artículos sobre Escolas Laycas.

Se repeteix atent. s. s. hasta la següent.

CANTA CLARET.

16 Juliol de 1895.

DESDE IGUALADA

Igualada 31.

Molts republicans de aquesta ciutat convençuts del republicá-cinchcentimisme de *La Campana* d' en Calsas, ja fa temps que li hem ensenyat la punta de la bota del peu dret, com á molts altres llochs de Catalunya.

Vegin si no tenim rahó, llegixin los versos que porta en la batallada 1.366.

Y 'l partit republicá apátich te la flaqueza de consentir tal vilesa lo qual poch honor li fá puig demostra clarament que 'l gel de la indiferencia de son cor y sa conciencia n' ha allunyat já 'l sentiment.

Aquets versos van firmats per una dona «republicana de casa seva» que aquí ningú coneix, y 'n Calsas fa aquest comentari «Botxornos es pels republicans d' Igualada que una dona haja de recordarlos sos patriólichs devers.»

Si 'n Calsas y satelites seus, ab fals republicanisme, ridiculisant nostra Sta. Religió no hagués fet perdre al poble la fé ab Deu, no hauria mimbat son amor patri, que tal com los hi ha fet entendre, ve á ser, lo matex que l' afició que 'ls gossos y gats tenen á la casa que 'ls hostatja.

Mira Calsas lo qu' és aquí Igualada si hi buscas llana, noy, ja está esquilada.

PEPUS.

CANTARS, EPÍGRAMAS

Y COSAS QUE NO SON EPÍGRAMAS NI CANTARS

Mentres un rich se moría, li preguntá son hereu: —¿Qué tal, oncle? ¿com esteu? Y l' oncle li responia: —¡Ay! estich com tots voleu.

Un perdut, no te tabaco y te ganas de fumar; posantse un misto á la boca, diu á un qu' está fumant: —¿Fará 'l favor d' un cigarro pera aquest misto apagat?

LLASCATS.

Magatzém de tò verdós que may entrará en ma casa,

La Tom...asa.

Sach de verí despreciat per tota persona neta,

La Saeta.

Trasto vell que á tot obrer ab gran malicia entabana,

Tramontana.

Cau pudent de pornografía qu' es pel viciós maravela,

La Esquilla.

Aquí teniu demostrat ben prompte, y sens cap embut que tot lo que hi ha mes brut, tals periódichs ho han format.

MAGARRINYAS.

—¡Senyó metge! ¡aquest doló! —Calmis, y estigui seré

